

#1534

N 818

10-18-3 Cap.

A 1534

7157

Willem Kawi

ello = p a w a d.

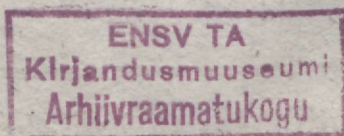


Tallinnas, 1839 aastal,
trükkitud Lindworsi pärriatte kirjadega.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet,
daß nach Vollendung desselben die gesetzliche An-
zahl Exemplare an die Censur-Comität abgeliefert
werde. Dorpat, d. 28. Januar 1839.

(L. S.)

M. v. Engelhardt,
Censor.



33705

Geftkõnne.



Ma ollen teie aiawite eest muurret kannud; müüd ma teie kasso püan. Armsad mehed ja naesed, kes teie õigel teel seisate, omma suurt Jummalat armastate ja kardate, aitage mind, et meie saaksime ommad ligigimesedki õigele teele taggasi: hea südamega ja tark innimenne wõttab tännoga õppetust kuulda; kül need meid tännawad ja õnnistawad, kui nende filmad lahti läind. On woõra ma rahwas põõrnud ja wina mahha jätnud; miks siis meist ka ei saaks õiged ja targad innimesed! Püame ja pallume Jummalat appi!

Kawwila moisas,
3-mal Neärifu päwal 1839mal aastal.

P. Graf Mannteuffel.



Sui soja p̄wadega olli ni paljo k̄arbsid, et innimestele rahho ei annud. Kerbi mois olli wasta lounat ehhitatud; kui uks lahti tehti, need lendasid troppis tupp̄a. Seäl nad ommad lustid piddasid, ommad wal- latussed teggid. Zubba hommiko warra, kui kohwe-laud kaeti, neid tulli hull, nago olleks nende p̄arrast keif seña pandud, k̄atsusid ūhte ja teist l̄abbi; kui polnud diete mele j̄arrele, n̄uhkisid Pea esimeste jalga- dega ja taggumistega sillitasid tiwad, löid lendo, otsekohhe kogi t̄ukki peäle; said mon- ned sut̄aied wõtnud, heitsid kohwe tass̄i ju- re, jöid tilgakest peäle, ni targaste nago innimenne; kiitsid teiste wasto, et sel wi- sil keige parreminne se kuiw kook̄ alla läh- h̄ab. Ollid k̄arbsed, kes hopis tass̄i taht- sid ärra jua, l̄aksid sisse ja uppusid; se olli nende noorte willetsus, kes wannematte õp- petust ei wõtnud kuulda, et lial himmul

ikka kurri ots. Sõma-laua! nad ollid ni-
 samma häbbematta; ei seal jäänd roga
 katsumatta, kus jalgadega sees ei tram-
 pind. Wanna herra olli keige surema
 tüuste al. Nende hulka ollid monned, kel
 viete koera wiisid ollid ja kurrati tempo teg-
 gid. Wannamehhel olli paljas Pea, monni
 hal juukse karw kuklas, mis endise illust
 järrele jäänd. Selle palja Pea peäle nad
 üksallati lendasid; üks tulli, teine läks;
 wannamees rapputas kül ja pühkis käega.
 Sedda pahhandust ta olleks kannatand,
 agga temmal olli se wiis, pärrast sõma
 tukkuda; siis tullid keik, ei moistnud karta.
 Üks nende kurrati kõrbeste hulgast, tulli
 laua peäle teiste jure, tõstis ühhe ja teise
 jalla, ei saand naeroga warsti sanna kätte;
 teised küsisid: ütse, mis sulle sündind? —
 Ma seisin seina peäl, otasin kui wanna-
 mees silmad finni panni, lendasin ninna
 peäle, kukkitasin ja tegin ninna otsa peäle
 märgi! — Keik naersid ja lehwitasid tiivad.
 — Ta sured kappad tullid ja piddid mind
 tapma, minna lipsti lenda, minno surma
 hoop läks temma wasto ninna. Üks kõr-
 bes ütles: kui ta viete maggab, et jo su
 lahti lööb, siis woib immet temmaga teh-
 ha. — Wimati, louna olli möda, ma tund-
 sin roa haiso, läksin haiso peäle, temma
 keldrisse waatma, kus ta road pannud,

leidsin monne kribbekesse hamba wahhele,
 olli pimme, ei näind otsida kus warra sei-
 sis. Ta koerad ninna hakkasid urrisema,
 ma ruttasin, et lennates kedrist wälja sain.
 ei ta mo järrele löönd, et ma kül war-
 gusse te peäl olin. —

Kui kårbsed tahtsid woito jooksta, ehk
 rammo katsuda, ööldi: lähame wanna
 mehhe Pea peäle, ei woi koministada eg-
 ga wasta liwaterra kuffuda.

Ühhel õhtul herra ja praua läksid las-
 tega kopli peäle jallotama; noorherra tõi
 wannemattele ühhe illusa punnase sene.
 Issa wõttis temma käest, ütles: se on
 kihwtine, selle eest tulleb hoida; anna se
 mulle, ma tean, mis ma temmaga teen.
 Teine hommiko sai kohwe=laud ärrawoes-
 tud, küssis herra lusfikast ja talriko, rõh-
 hus sene purruks, ripputas penikest sukrut
 peäle. Kui kårbsed näggid, et talrik jälle
 seäl seisib, ütles üks teistele: lähme sedda
 uut roga katsuma; warsti olli mitto kum-
 mefond kous; essite läksid ümber talriko
 äre; kui näggid, et monned jo öiete ahnelt
 nelasid, aiasid liggi ja wõtsid agga ka;
 kes kõhho täis söönd jäi seännasamma pai-
 ka, kes wåhheminne wõtnud, romas tal-
 riko äre peäle, ja surri seinna; monned
 wõtjatte hulgast lendasid laua peäle, said
 nattofesse käind, siis surrid. — Seinast len-

das üks kārbes laua peāle, omma melest üks viete tark; kui ta nāggi kārbsē seljali, pōras temma pole, astus liggi, turkis nokkaga ta kũlge ja ūtles: on se kārbsē wiis seljali maggada! touse ūlles, hābbematta! Algga ei se wōtnud ennam jalgo alla. — Tulli ta wasto kārbes tuiķudes, ūtles se tark: mis sul wigga? sa ollid jo enne se keige libbedam jookso peāle. — „Ollen sedda uut roga meķķind, ma kũl liga wōtnud; kōht wallutab, Pea uimane ja haige, kehha rammo kaddund; roog olli maggus ja hea!“ — Minna lāhhān ommeti ka tedda katsuma; kũl ma lia eest hoian. Wōttis sutāie sest roast, lendas laua peāle taggasi; mis ta mulle teind, priķķemaks ta mind teind! nāād, kuida ma hũppan ja tiwad lehwitān! minna lāhhān ja wōttān weel. Wōttis monne sutāie, ronnis talriķķō āre peāle: mis sest nattoķķesfest! minna pōran taggasi, wōttān himmo otsa. — Senā ta jāi; himmo teggi ellule otsa. — Tulli teine kārbes ķermeste lennatud, kũssis: kus mo Mai on? ollete mo Maiet nāind? meie seisime ūhhesķķous die peāl; minna lāķķin nattoķķest pima joma, tullin taggasi, ei olnud ennam seāl; kus nũūd mo Maiķķe! kas teie ei olle nāind? Kārbes, ķes wastas, pũhķis nokka ja ūtles: ma pakķun, wōtta ommeti sedda uut roga meķķida, mis

maggus ja hea; siin on tüf, sõ sedda, küt
tunned, mis rõõmsaks ta teeb ja kudda so
murred kautab; minne siis, otsi Maiet. —

Woin ommeti wõtta, siin süakse maggu-
saste. — Temma sõi kermeste kõhho täis
ja lendas laua peäle Maiet watama. Ta
jallad ollid nõrgad; näggi Mai maggas
lusfika jures; sai ta liggi, heitis ta kõrwa
ja surri. —

Herra laskis need surnud kårbesed ärra-
puhkida; üks jäänd koggematta kõhwe-tasfi
jure. Kui ta omma kõhwe sai joond, heitis
päärast lounat puhkama. Sai temma mag-
gama jäänd, näggi unnes, et se surnud
kårbes laua peält ellusse tousis ja tulli
temmaga råkima: Nüüd et ma surnud ol-
len ja sinna, kes maggad, ka nago pool
surnud, nüüd meie same teine teise mõttest
arro, polle meil sanna tarwis.

Herra. Mis arro ja moistus kårbesel
on?

Kårbes. Ennam, kui so rummalus
arwab! sul on innimeste ühe meel; ar-
wad sa sedda tarkust ollewad? Tead sa,
meie olleme ühe Jummalal lomad! —

Herra. Agga sa ei olle ennam kui
kårbes: üks waewane loom.

Kårbes. Sa olled innimenne, üks
kurri loom! ei karda teistele kurja tehhes;
puad, olgo mil wisil, keik ommaks kassuks;

on se so tarkus? millal sa näind, et meie teine teisele kurja teme? Et ma küül kârbes ollen, ni tark ma ommeti, et tean, kurja tehakse rummalast melest, ja head targast melest. Sa woiksid kârbest tarkust õppida, kui meie kelest arro saaksid.

Herra. Mis keel teil on? Teil agganõk, misga teie keik road noskite.

Kârbes. Rummal innimenne! kui keelt ei olleks, ei meie siis nenda kokko ei seltsiks; igga lomale antud, et temma selts temmast arro saab.

Herra. Mul hopis ennam tarkust kui sul.

Kârbes. Kust sa sedda tead?

Herra. Kui sa tark ollid, mis sa sedda senet lâksid sõma, kust sa surma leidsid; sa näggid, hull surnuid olli laua peäl.

Kârbes. Kui sa tark olled, miks sa sedda põllewat wina wõttad; sa nääd, mis kurja ta teeb; kust sa siis targem olled! On sul weel ennam tühje kitussi innimeste tarkusfest? Kui sa surnud, siis sulle tulleswad targemad arrud, so moistusfele tulles ennem walgust. Kui minna ka tahhaksin ennast kita, mis mees ma olin, ei sa ennam julgeks suud lahti teha! Mul olli kuus jalga, sa waewane loom, romasid kahhe jalla peäl, kui ma lendades sust mõda lâksin. Minna sinno kunningaga ühhel

laua! sõõnd. Kui mo kõht täis olli, läksin ja puhkasin ta rinna peal; ta mind rahhul hoidnud.

Herra. Suur auus armoliik kârbes, kûl ma olin rummal; et teie mulle andeks annaksite! ma mattan teie surno kehha au-faste mahha; murretsen ühhe sure kiowi ja pannen kuld pookstawiittega peäle: „siin puhkab üks kârbes.“

Kârbes. Oh sa rummal! kes surno kehha eest murret kaännab ja waimo jättab unnustusse; waimo kasso püa, kui sa tarf olled. Jätta kehha matmatta ehk wõtta ka-sa meletulletamisseks, et keik lomad surre-likkud on; mõtle surma peäle, se teeb sind surmaga tuttawaks, ei sa siis surma kar-da, kui ta sulle kât pakkub; sa wõttad ta kât wasto, nago tuttawa ja sõbra kât.

Herra. Kârbes, kust sa keik selle tar-fusse saand?

Kârbes. Keik hea tulleb Jummalast; kes otsib, se leiab. Ugga innimesed ei püa otsida; nende murre katsub, mis kehhaie rõ-muks ja siit ilma kassuks tulleb. Mind sa tahhad sure kiowi alla matta ja tüh-jalt kulda kullutada; surno kehhaie, kes en-nam ei olle, kui muld, sa pakkud au ja kulda! Sedda waest, kes ilmasüta waewa näab, jättad sa aitamatta! Pea meles, et siit mailma au ja rikkust kasa ei woeta.

Waimo eest kaäna murret, temma rikkus
on ainumalt iggawenne. —

Herra ärkas ülles, ütles: Seäl ta len-
das wasto walget, mind jättis pimmedusse.
Pruua, kes toas istus, küsis: rågid
sa unnes, woi olled sa senet mekkind? Kes
lendas?

Herra. Mo kårbes lendas wasto wal-
gust. Teinekord ma sulle omma unne üt-
len. — Ta wõttis kårbse: Tulle õppetaja-
sõbber, ma wiin sind omma kambri.

Sandiko küllas olli üks kõrts, se seis-
tihti innimesse täis; sest külla olli suur ja
tekaiad ei läind ka möda, olgo siis, et te-
kaia reddelitte wahhel joobnust peast mag-
gas ja hobbone, juhatajast targem, möda
läks; sest se wina wõtminne näikse liiale
minnewad, et woiks õõlda: „jo meie maal
lojus targem kui innimenne.“

Seäl küllas olli kaks perremeest: Otsa
Siim ja Seppa Jürri; kui need kuul-
sid, et jo kõrtso kohhal trallitati ja õiskati,
põrasid taggasi ja läksid foio: ollid tähhele
pannud, et monnikord need, kes peält nä-
wad, sest joobnust, kes rido otsib, omma
hobi saand. Juhtus, et mollemad mehed
ühitlasi kõrtso ukse ette said. Siim küsis:

Jürri, efs sa lähhá sisse? Jürri wastas: Ei olleks lusti ollema; wimati olli siin nenda kissa ja kárra, ja ollid karmopiddi kous: pörrandal seisid juuksed, nago olleksid lambad niitnud! Mis kurrati wiisid nüüd innimestel on, ja mis rõmud? Se on peält nähha, et rõõm targast peast ja selgest süddamest ei touse; kui ma sinnoga jutto aian, se mind ennam melitab, kui need koerajuttud, mis seäl kuulda. Kui sa kõrtsotuppa lähhad, siis lähhan so seltsiks. Siim wastas: lähme; sedda jubba nelli kuud teed, et ma siin polle olnud. — Said tuppa, istusid pingi peäle. Kõrtsmik lotis, et piddid wina küssima; otas tüf aega, läks siis nende jure, küssis: Efs teie siis mitte wina ei tahha, teie rikkad mehhed! Siim wastas: kui meie sulle ommad kopykad anname, need siis ennam meie rikust ei tõsta; need on tõ ja murrega forjatud; parrem ma wiskaksin wette, kui et ma neid kautan omma meelt rikkuda. Nende kõrwas istus üks küllamees, pool unnine, pool joobnud: kui kulis, et wina pakuti, tousis üllesse, piddi kõrtsmikko peäle kuskuma; ütles: anna agga mulle kaks sutait! Sai joond, kissendas: waat, nüüd ma seisan kahhe jalla peäl! — Tantsides läks kohha peäle taggasi. Ta läks nenda jonega, et kormistas ülle Simo jalla, piddi

Kulluma, jäi Simo ette seisma ja süllitas selle wihhaga Simo uute nahk pükside peäle. — Mis sa sigga mo püksite peäle süllitad? — Miks sa, raibe, ei pannud siis jallad pinki alla. Riid olli tousmas.

Naene tulli omma jodiko koio wima; agga temma kurjast süddamest, panni naesele nendasugguse hobi, et kehha pörrus ja ütles: Mis sinna, raibe, süin otsid, kassi wofki tahha! — Se waene naene läks nuttes koio. Ukse ees kuuldi need sannad: Oh Jummal, Jummal! kauta wina! miks minna waene läksin meest wõtma! se on Jummalala nuhtlus! ei wõtnud tadi kuulda, kui ta kelas! —

Jürri ja Siim läksid ka kõrtsust wälja, näggid, et se waene naene kõrtsu nurgal seisis ja nuttis; läksid temma jure ja pidid lahke sannadega ta kurwa meest rõmustama. Naene pallus neid, et agga kõrtsu taggasi mingo ja meest kinni hoidko, et ta aega saaks koio minna, omma last kasa wõtta ja kõrwale petta, ütles: ei teie ussu, mis tigge ja hirmus ta on, kui wina wõtnud; wimati pidid waesele lapseliga teggema; ei tea kas polleks otsa peäle teind; ma sain lapse sülle ja jooksin küllasse. Gest aiast agga käib sel waesel lapsel langetõbbi, ja kui isä ta peäle watab, ta waene kartust täis — kiskendab. Saab

ta pawa otsa maggand, siis se hul tuio lõppend; siis ta agga jälle nenda nõrk ja wassind, nago unnes. Minge nüüd, kulla mehhed, kõrtso, hoidke tedda, et ma aega saaksin koio miinna, last wõtta ja kõrwale petta. — Mehhed läksid tuppä taggasi.

Uks tõld tuli ukse ette; herra astus wälja ja küsis kõrtso-kambre, se olli kõrtsotoa kõrwas; wiimne sanna kostis seenna, mis kõrtsotoas rägiti. Mart trallitas, tantsis, õiskas. Herra tuli kambrest ja kelas Marti, ütles: Urwad sinna, et ainult sinno pärrast se kõrts ehhitatud? kui keik nenda kassa teeksid, se ollaks hullem kui hundikarri mis hullub; anna ommeti teiste innimestele ka rahho! Mart wastas: Ei annaga mitte! — Sai temma sedda õõlnud, hüdis herra pois ja kutsari, ütles: Wõtke tedda kääst kinni, pange uksest minnema. Sedda polnud filmapilka, siis Mart olli minnemas, wandus keik kurratid ukse ees. Siis hakkas, ühhe ja teise pool teed kääes, koio pole katsuma. — Sai pois herra asjad tõllast kambre kännud, tuli kõrtsotuppä taggasi. Seal olli suur hull innimesi; temma küsis ühhe ja teise, selle walla rahwa järrele ja kudda nende ello-pawad kairwad. Keik pannid immeks, et ta walla nenda tundis; mitmed küsisiid: kust sa meie walla nenda ärratunned?

Ta wastas: mälletate weel sedda endist aidameest Willemit? Monned wastasid: kúl mälletame! — Selle poeg ma ollen; siin waldas mul mitto suggulast, kedda minna ja kes mind weel ei tunne, ja kes lega ma lodan tuttawaks sawad. Mo her-ra lähháab monneks páwaks seie moisa. Et meie sditminne ó peále jáanud, sellepáar-rast ta jááb óseks seie; olleme moisas, siis ma pallun lubba suggulassí watama tulla.

Üks wissati lahti, üks hüdís sure heálega: „meie kúllas tulli lahti, Marti maias tulli kátussést wáljas!“ Keif jooksid troppis uksest wálja ja kúllasse. Seál kulati jáar-rele, kúst se kurri tousnud. Marti maia nurkas ellas üks wanna lapséhoidja, se rákis: Mart tulnud foio, olnud joobnud ja wandund ja hüüdnud omma naest „kúl ma sind kátte saan, agga siis ma sulle náitan! wóttan agga tuld úllesse!“ saand peergo póllema, láind kambre otsima; seál ta wist peergo pannud seina seisma. Men-da kui kambrest astus, panni kambre ukse kinni, tulli minno peále, kússis: „kus sinna wanna raibe mo naese pannud!“ Ma pallusin wasto: anna aega, armas Mart, ma lähhán tedda hüüdma; kúl ta ennast sáangi wiskas, nago temma wiis on. — Ei náind tuld paistwad ja ei tulnud ta mele, et ta peergo kambre seina játtand.

Kas Mart, agga maggama ei jäänd! sel wiisil nüüd ta ennesele isse otsa teind. "Sedda waest naest kuuldi nutwad ja kuisendawad: „Temma teggi maia paljaks, ta wiis ja müüs, mis kätte sai; waene ollin enne, nüüd ollen hopis paljas; se on puhhas kurrati wina tõ; kautago armas Zummal selle wina siit ilmast! Mis patto ja kahjo temma läbbi sünnib! Kes nüüd minno ja mo lapse eest murret kannab!" kuuldi lapsehoidjat ütlewad: Mis murrekandja se joma mees on, se on agga pilutaja; kas agga Zummal ei lastnud temmale sedda otsa leida, teiste winawõtjatele määrgiks ja sinno, waese naese, kassuks, et sa nüüd ennam sedda murret ja hädda ei nä, mis sul waesel olnud.

Herra tuli ka sedda kahjo watama, kutsus naese omma jure ja andis temmale 10 rubla. Siin ütles: nüüd sul polle kohta, kus sa lapsega Pea mahha heidaksid; tulle, ma wiin sind waest omma maiasse, küll suur Zummal sinno waesele ka weel rõmo leiab; temma arm on suur. Herra läks kõrtsi taggasi ja mitto külla rahwa hulgast, kes arwasid ta poisiga suggulased ollewad, ehk tahtsid temmaga tuttawaks sada, läksid kasa. Said kõrtsotuppa, ütles Zürri: küll Dppetaja puhha-päwal neid waenitseb ja pallub, wina mahha jätta,

ja mitte sedda kurrati lakket, mis hinge kautab ja terwist rikkub, pruukida; agga mis se aitab! Kõl õhkawad, et lodaks: nenda süddames seisab se tõssine nou pörata; agga se polle ennam kui silmakirjaks; ollesid need jodikkud näind, mis siin tänna sündis; kas monni polleks agga hulgast selle patto teed mahha jätnud ja õige innimestega hakkand seltsima; sest keik se kahjo ja õnnetus, wina tõ! — Herra satis omma poisi ja lastis naese kõrtsõ hūda. Pois tuli ja ütles, et ta naese toond. Herra läks kõrtsotuppa temmaga räkima.

Herra. Ütle, armas naene, kauaks olled sa selle mehhega paris elland?

Naene. Polle ennam kui kolm aastat teed; ma ollen selle aia sees paljo murett ja hädda näind; ei silmad polle paljo kuuwaks saand.

Herra. Kas sinna tedda siis ei tunnud, kui sa temmale läksid? ommeti sinna ni tark ollid, et woisid moista, et wina wõtjaga abbiello agga ristiks ja waerwaks on.

Naene. Üksford minna tedda poisilt joobnud näggin; teised ütlesid, ei tea, kas temma omma rahhaga wõttab; kui teised temmale pakkuwad, kōl temma siis wõttab. Saine pari, küssis sõma alla sutāie. Pulma winast olli järrele jäänd, ma tõin

temmale; agga temma kússis igga söma alla. Gest winast polnud kauaks, siis ta olli otsas; ta sundis mind, poddeliga kõrtsust toma; sedda polnud ka kauaks; ma ütlesin: Kule Mart, se lähhab liale; ta wastas: ma sedda jubba wiisiks wõtnud; söma alla suutäis, siis se roog nago maggusam; — Minna ei wõtta wina, ja roog maggus kül. — Jah! sinna olled naesterahwas. — Kas naesel siis teine keel ja kurl kui mehhel? Mart ütles: temma teeb mind nago priiskemaks ja rõõmsamaks. Sa olled priisk kül ja woid ka rõmus olla, kui maia asfi illusaste korda lähhab. Kas minna ei olle priisk, ja ma wina tilka suhu ei wõtta; jätta sa sedda ka mahha. — Midda kauem meie paris ellasime, sedda kurjeminne se wina himmo temmale tulli; jo ta wõttis kui tõle läks, tõ rammuks; kui tuult olli, kurja tule wasto; olli wiht mane, saio wasto; siis ütles sissefonna kissendamad, need piddid sama waigistatud; siis temmal olli jooksjä ristluus, sedda püdis winaga parrandada; tihti kissendas peawallo, selle wasto ka wõttis wina. Wimaiks ta kissendas ülle wallo, mis ta rinna al, selle wasto piddi wiin abbi tegema; agga wiggad läksid winawõtmisega suremaks. Üksford hüdis: Siin se kurrat seisab, näitas kääga süddame alla, se aiab

Feik mo werre fema ja fippitama; lähhån,
 lassen ennesele aadrit. Kui ta foio tulli,
 pallus: annaks Jummal, et parremaks
 saaksin. Ma hakkasin tedda siis süddamest
 palluma: Armas Mart, ussu, so haigus
 polle muud, kui selle kurrati wina tõ; se
 on jo põrgust, ta põlleb otsekui tulli liggi
 saab. Se wanna irwi põrgus naerab
 rõõmsast süddamest, kui näab, et sedda
 wina kurko wallatakse; jälle üks hing ennam
 ta rigi korjatud. — Ta kulis mo palwe
 ja ütles: aadrelaskja räkis ka, et se puhhas
 winast tulleb; woib ommeti katsuda wina
 mahhajatta; egga ta mind tulie otsima,
 kui minna tedda ei oksi. Näddala päwade
 takka küsis: kas ma ei woiks temmale
 suutait anda, ma salgasin ärra, et mul
 olli, ütlesin: tõ ei anna, et ma sulle wina
 lähhån toma. — Nenda ta pool aasta
 ilma aitas. — Temma terwis parranes;
 meel läks lahkemaks, polnud sedda rido,
 taplust, egga wandumist. Maia tõ läks
 ka parreminne eddasi, et ta tedda nüüd
 ennam mitte wina rammoga, waid omma
 rammoga teggi; ei ükski asfi jäänd unnus-
 tusse; ei ta ennam tule ja wihma pärrast
 wina wõtnud; need ollid kawwalad sannad,
 misga püdis wina sada, ja omma kurja
 himmo wabbandada. Mis rahho ja rõmo-
 päwad ma siis näggin, kui Mart olli jo

ma mahhajätanud! ei ma tö waewa tunnud; sest südda ja meel mul seisid rahhul ja töömsad! — Uskuge, aus herra, ma poleks wahhetand omma ellopäwad, sure ja rikka prauaga! — Naene panni käed silmade ette, nuttis: mulle tulleb halle peäle, kui ma need kallid päwad mele tulletan; ja igga ühhel olli halle selle waese naese pärast.

Herra küsis, weike wahhe takka: kudda siis need kallid ellopäwad sulle pikemalt ei jäänd? Naene wastas: Süggise ollid Hanso Jürri warrud, meid palluti ka warrule. Perremees pakkus Mardile wina; mo mees tännas ja ütles: et temma ennam wina ei wotta, et se temmale paljo waewa ja wigga teind. — Miks sa sedda siis nenda põlgad? Se on jo Jummalaga willi! — Selle sanna peäle, mis naene ütles, üks walli heäl kõrtsorahwa hulgast kostis: Mis Jummalaga willi se ennam on, Jummalaga willi rikkutakse, ja tewad Jummalaga wiljast lakket, mis hinge ja ihho hukka aiab! Naene ütles: olleks mo mees ka ni tarf olnud sel warropäwal, ja nenda mõtend, kui sinna ütled! — Siis tullid teised warrolissed perremehhele abbiks ja aiasid ka temma peäle, et ta ommeti titte emma terwise jookks; ta wöttis wasto ja jõi terwise. Kui mo film sedda näggi, olli

mulle nago kũlm wesfi ulla kehha kãind,
 nago olleksin ette moistnud, et se furja
 hakkatus olli; pandi tedda ka lapse terwit
 joma; kolmandama klasi kũssis jo isse ja
 jõi perremehhe terwise. Jummalaga jãttes
 wõttis weel kaks sutãit. Koio minnes ma
 pallusin, et temma mitte árra unnustago,
 et lubband wina mahha jãtta, ja mele
 tulletago, mis furja ta winawõtmisest
 nãind; ta terrises wasto ja kãskis suud
 kinni piddada. Deine pãaw jo lãks kõrtsõ;
 mulle ta nimmetas ühhe ja teise kohha,
 kus tal asja olli miinna; kui koio tuli,
 tundsin kũl árra, et ta kõrtsus kãinud. —
 Leib olli otsas. Temma lubbas weskile
 miinna; panni kotti wankrele, ja hobbose
 ette; sai kõrtsõkohta, jãttis hobbose ukse
 ette seisma ja lãks isse sisse; seál se waene
 loom seisib sõmatta! — Hanso Leno
 tuli mo kãest kangasugga kũssima, ütles:
 teie hobbone seisab hommikust sadik kõrtsõ
 ees; kus so Mart siis on? Mo sũdda sai
 tãis, ma lãksin tedda toma. Kõrtsus üt-
 lesin temmale: on se so weski kãiminne?
 Kus kot? Kus jahhud on? polle põrmukest
 leiba maias, ei tea kust perrele ja ennesele
 pallukest sada. Ta wastas: eks sa woi
 laenuks wõtta! Kes mulle laenab? mul
 hulk wanna wõlga maksta! — Minna
 haugutasin tedda nattokesse; temma wõttis

piitsa ja pekšis mind; kũl kũrtsmiš malle-
 tab, kũida ta mo appi tulli. Sest aiašt,
 et temma ueste selle wina maggo suhho
 sai, ta lãks hopis hulluks. — Kũi innimes-
 sed wõttaksid moista, mis patto nad tegge-
 wad, kũi teisele wina pakkwad! mõlle-
 wad, et se sutãis polle suur assi, agga ta
 nago tulle sãdde; kũi mitte ei kũstutata, siis
 ta touseb tullekahjuks! kũi mitte wina ho-
 pis mahhajãeta, siis se himmo touseb igga
 sutãiega suremaks, ja kautab wina wõtjat.
 Kũl minna ommast mehhest nãind, mis
 ots neil on, ja mis waewa nad nãwad.
 Omma maias temmal ei olnud rahho, sest
 meie joud ei annud wina maias piddada;
 ta lãks otsima, kũst ta tedda sai; minnes
 wõttis ikka wilja ehk muud asja, mis mak-
 sis, kasa. Tulli ta siis joobnult koio, siis
 ta wandus ja taples, et hirm olli; wimaks
 jãi maggama ja maggas pãwa otsa. Tou-
 sis ta õlles, siis ta olli nenda nõrk ja wã-
 sind, et ei saand õhtegi tehha, ja kãed tem-
 mal hakkasid wãrrisema, et ei tahtnud lus-
 sikat suhho sada; se olli kũl hirmus nõh-
 ha! agga weel hirmsam olli nõhha, kũi
 wirastussed temmal hakkasid kãima. Siis
 keik kehha wãrrises ja ta kũssendas: seãl,
 nãte! nãte! need mustad tullewad mind
 wima! isse pugges sãngi alla ja seisis;
 olleks pãwa otsa seãl seisnud, kũi ma pol-

leks tedda sängi alt wälja fiskund. Jah!
 Zummal hoidko kül igga innimest wina
 eest: kelle silm sedda näab, mis minno sil-
 mad näind, — wina wist wihtab.

Nüüd mul tulleb herraga Zummalaga
 jätta. Herra andis temmale weel 5 rubla
 ja ütles rahwa wasto, mis kõrtsus seisid:
 Se naene teile jutto kulutand, kust teie jure
 kasso ennesele woite sada; kui teie targad
 ollete ja wina mahha jättate. Andko Zum-
 mal, kui winawõtjad teie hulkas on, et
 need pöraksid. Kuuldi monni heäle ütles
 wad: annaks Zummal! — Teised hulgast
 ütlesid: miks siis sedda ei woi mahha jät-
 ta! tulleb agga mele tulletada, mis kurja
 temma teeb, ja et igga tilgaga himmo
 touseb! —

Herra läks kambri taggasi. Sai pois
 herrat maggama pannud, tulli kõrtsotup-
 pa; räkis ühhe ja teiseaga, pallus: et kui
 need woiksid homme jälle kõrtsu tulla, siis
 ta saaks korraga keif suggulased nähha ja
 ka mitme küllarahwaga tuttawaks, sest
 herra temmale homse päwa lubband. Siis
 ma teile nimmetan, Puddas minno kassi
 käind, mis minna kuulnud ja näind. Keif
 lubbasid tulla, ja kui pahhaks ei panne,
 siis towad teisi kasa, et ka saaksid kuulda.
 — Nad sowisid teine teisele ja poisile head
 sõd ja läksid koio. — Teine pääw, wasta

õhtut, pois tulli kõrtsso ja tedda otasid suur hulk innimesi. Ta olli nendega warsti tuttav ja sõbber. Mitmed hulgast pakkusid temmale saksa wina, monned poddeli õllut. Temma tännas ja ütles, et kanget jomaaega ei wõtta, et kül neid pruukind, agga paljo kurja sest näind. — Tuppas astus tõmpjalg Pent. Siim küsis: kust sinna tulled, et sa nenda muddane olled? — Ma tullen kotto. Mul olnud paljo, paljo melepahhandust tee peäl! sain ma küllasse, külla lapsed nago warreksed mo kallale ja küssendasid: tõmp, tõmp! hiire-ilk, wina-tilk! Püüdsin neid kätte sada — kullkusi libbedaga muddaauko. Kui Pritsi Pent mo endise halli täkkoga sõites möda läks, siis mo meel sai nenda haigeks. Se kallis hobbone! — Temma löi kääga omma kõhho peäle ja ütles: siin ta nüüd seisab! — Kudda temma seäl seisab, egga sa polle tedda ärra sõnud? — Ei, agga ärra joond! joobnust peast müsin selle kalli hobbose pole hinna eest; maksin omma wina wõllad; mis rahhast järrele jäi, läks ka läbbi kurko. — Wiin sulle siis paljo kurja teind? — Kas ta raibe polle mulle kurja teind! need tõmbid jalladgi wina tõ. Trilli kõrtsus wõtsin monne sutäie: olli üks kül m tuisone ilm! wisikas ree peäle, jain maggama; kül nähris, enne kui teise kõrtsso jure sain,

jallad alt ärra ja ühhe kõrwa kauba peäle. Kui hobbone polleks kõrtsso ette seisma jäänd, ja tee rahwas mind polleks kõrtsso weddand, ta olleks mind surmatand. Jah! mis tehha? kuidas tõ, nenda palk!— Jätta wina mahha ja kule nüüd: herra pois räägib omma ellopäwadest jutto, mis temma kuulnud ja näind. Pois ütles: se jut, mis eile naene ommast mehhest rääkis, se olli tõeste tõssi, nenda winawõtjale himmo jure touseb ja aiab hukka. Ma tahhan teile rääkida, mis temma minnoga teind. — Üks hulgast ütles: wõtta ommeti mo kääst suutäis saksa-wina, siis jut kääb lahkeminne. Siin ütles selle mehhele: mis sa aiad ta peäle, sa kuled, et temma ei tahha; küll temma jut winata parreminne kääb, kui sul kange kelega; mis arwad, et kange kele jut targa mehhe melest armas kuulda! — Olge ni head, hakkage jutto aiama, ei muido wailseks ei jää. Pois ütles: armsad sugulassed ja sõbrad, katsume asfet ja olge wait, kui teie mind tahhate kuulda. —

Siin, ses moisas ma ollen sündind. Mo isä olli herra pois, nimmega Willem. Sai ta naese wõtnud, seadis herra tedda kääneri ammetisse; se olli ta omma tahtminne. Gest et temma üks õige ja tark murrekandja innimenne olli, ja se kääneri ammet temmale aega andis, seadis herra

temma holeks wina aida wõtmed. Sel ajal moisa kōhhal ei põlletatud surest wina. Temma k̄ae seisid esmalt wina amid terwed, polnud kuulda kaebamist; jo siis ütles ühhe ja teise tiskuwad, ja hoidis topi keldris, wina peälewallamisese tarwis. Es-
 malt monne p̄awa takka ta k̄ais neid wa-
 tamas, sedda mõda jo iggap̄ääw. Need
 amid l̄aksid, temma õõldes, jo ni sandiks,
 et ta kaks ja kolm kord p̄awas sēnna pid-
 di minnema; ei temma arwand woiwad
 rahhoga maggada, kui ta polnud omma
 wina näind. — Mo eit, Ewa ta nimmi,
 olli priist naene, moistis k̄eik tööd ja olli
 walmis omma abbi pakkuma, kus tedda
 kutsuti. — Issa ja eit ollid ka moisa wanne-
 matte melest armsad, ja moisa poolt neid
 peti ka ausaste ülles. Mo eidel hakkas
 hambawallo k̄aima. Ei tea kes temmale
 nou andis, wina hamba peäl hoida. Tem-
 ma k̄atsus selle walloga wina abbi. Es-
 malt, kui nattokest aega wina suus olli
 hoidnud, süllitas wälja; p̄arrast jubba ne-
 las alla. Us olli ammo jo hamba ärra-
 sõõnd, agga temma arstis tedda ikka weel
 winaga. Minna woisin siis kahhe woi
 kolme aastane laps olla; mind temma sun-
 dis wāggise wina wõtma, ütles: wiin pid-
 di t̄aid ja ussid tapma, mis sissefondades
 seiswad. Wiin hakkas mo p̄ahhā, ma

laulsin ja tantsisin, wõtsin eide süllest sukka-
ferra ja näitasin, kuidas kas hirega män-
gib; eit naeris ja mo lapse wallatus olli
temma mele järrele. Meie ollime mollemad
joobnud. Jodiſ salgab ärra, kui wina
wõtnud; temmal ennesel häbbi ja puab
sedda walle alla petta; ta tunneb, et se
dige ei olle, agga mis se aitab! wina pru-
fiminne ei ja teistele teadmatta.

Meie praua sai kuulda, et mo eit ted-
da tihti hambawallo wasto wõttab, ja et
mind ka sellega arstib, laskis omma jure
hüda ja ütles: Eks sa olle üks suur pat-
tune loom? ei sa olle rahho, et omma hin-
ge rikkud, ja terwisse kautad, sa tahhad
weel selle waese lapse pörgo kasa wõtta,
temma terwisse ja tarkusse süin ilmas rik-
kuda! parrem olleks warsti ärratappa, kui
temmale kurjad päwad walmistada! ei ma
last sinno kätte jätta: ei ma sedda woi
Jummala ees wastada. Sulle kulluks
libbe nuhtlus! kahjo kü!, et meie maal se
wina prufiminne ei trahwita! temma läbbi
mitto ja suurt patto tehakse. Jätta laps
seie ja minne mo silma eest ärra! — Praua
wõttis mo kääst kinni ja ütles: tulle, nüüd
sa olled minno laps, nüüd ma kannan so
eest murret.

Süis ma woisin künne aastane poisike
olla; ma oskasin luggeda ja weikesse kate-

Eismusse moistsin peast. Toas ma passi-
 sin üttes; noorte herradega mängisin, ma
 aitasin neid nende weike rohho aeda kae-
 wata; tōin wet, nende rosid kasta ja ai-
 tasin, kus woisin. Ühheskous meie rattast
 ja furni wiskasime; saksa keele sain pea
 kätte. Noortel sakstel olli üks koolmeister,
 üks wannalane hea mees, se ütles louna
 sõma laual (ma seisin praua toli tagga):
 Eks sel weiket Willemil polle aega kül;
 temma woib noorte herradega kolis kãia,
 minna tahhan tedda heast süddamest wõt-
 ta, polle mul sest suremat waewa. Tem-
 ma õppib nenda, hõlbo põlwe peäl seistes,
 laisklema; ja laiskus kurrati pea paddi!
 kui temmal polle tööd, siis ta mõtted kat-
 suwad kurja teed otsida. — Praua tännas
 koolreistrit, ütles: teie hea sowimisse peäle
 tõstame temmale liignimmi W i l l e m
 N a w i; ütles ka mulle: katsu, et sinnust
 õige innimenne tulleb, sa nääd, meie om-
 malt poolt sowime sulle head; agga meie
 püüdminne ei aita, kui sa isse ei katsu, et
 sinnust üks hea ja armas innimenne tulleks.
 Ma armastasin sedda prauat ennam, kui
 omma eide, et kül omma eit mind melitas
 ja praua mo peäle wahhel kurri olli. Mo
 wannemattest ei woi paljo head õõlda, kui
 ma ei tahha wassetada, ja walle eest tulleb
 hoida. Herra wõttis issa kãest wina wõt-

med; ta kâis wägga tihti pruntid tâis wallamas, ja tulli herra ette filmist punnane ja keel kange. Üksford herra olli saatnud kirriko kõrtsõ jure, tõdmaakrit kutsuma; moisaft polnud ennam kui wersta kaks. Kolme tunni takka laskis herra hida, et ta wastust tooks; — isä ep olnud weel tulnud. Ohto sadeti teistforda, kutsuti herra ette. Isä tulli tuppa, sirutas ennast, Pead tõstis kullasse ja wahtis wasto lagge, filmad laialt lahti; kange kelega aias need sannad wälja: woib kü olla, et tulleb, enne weel kui herra temmaga râkis. Herra temmale ütles: minne ja tulke homme hommiko jälle. Teine hommiko isä tulli, Pea waund rinna peäle. — Ma eile omma filmaga näind, mis mees sa olled, ütles herra. Jodikoga, kui ta ka kü arro ja süddame polest hea innimenne on, ei sünni ellada; ei sa pitkemalt moisa ei jä. Gest kui sinna, kes teistele mârghis ja juhatajaks peab ollema, õige tee kâest kautad, siis teised keik sedda eksiteed möda järrel kâiwad. Panne walmis, et sa tullewäl neljapäwal siit olled läind! Ürra unnusta, mis ma ikka ütlend, et põllend wiin kurrati kâerahha! — Isä pallus, ja lubbas ennast parrandada, wina mahhajatta. Herra temmale wastas: kui sa selle woids omma ülle saaksid, sa siis mo me-

lest weel armsam olleksid kui nüüd; siis
 tulle mo jure, ma leian sulle head asfet.
 Minno isä seisis aasta otsa ilma wina-
 ta; agga nende warrude ja pulmade läbbi,
 kus neid kutsuti, ta wina maggo jälle
 suhho saand ja hakkand joma. Wimaks
 elland eidega weikeses laggund saunas. Neil
 esmast joudo ja warra kül, agga wiin
 pannud ommeti wimaks kerjama. Mul
 oli weel kaks noremat wenda, need surrid
 lapse põlwes, ei tea kas eit nende ussid
 ja täid ei püüdnud ka winaga kautada;
 wiin kõrwetas sissekonnad, et surrid. Se
 on teada, et wiin sissekonnad kõrwetab ja
 kõhho kofko kisse; sedda surno kehast
 leitud, mis lahti leigatakse, kuida mulle
 tohtre herra ütlend, kelle jures ma tenisin,
 ja kes wissiste ei waltetand. Wiis aas-
 tat käisin noorte herradega kolis, siis tulli
 meil suur kurwastus: meie armas kallis
 koolmeister surri; temma jättis keige perre-
 ga jummalaga enne hinge heitmist; keif
 tullid kofko, et tedda weel näaksid. Seal
 polnud silma, mis ei nutnud. Weel praego
 tulletan mele, sedda wagga ja rahholist
 näggo, mis temmal surses oli. Nored
 herrad widi liinna koli; mind pandi liinna
 tislari jure ammetit õppima. Saksa kele
 õõldakse: Ammetil kuld pohhi! se täh-
 hendab, et ammet ikka omma meest toidab.

Esfimenne pool aasta mul olli iggaw,
 keif olli wodras, mo ammet olli mo aia-
 wite; ma sain korda; teggin, mis meister
 õppetäs, temma mele järrele. Nenda ka
 emmandaga: kus emmand mind hüdäs
 aitma ehk satis — keif ta mele järrele
 olli tehtud. Ma tännan Jummalat, et
 mul wastane meel ei olle: ei minna was-
 ta rāgi egga wihha kanna; selle lābbi ma
 keiges kōhas armastust leidnud, ja mo
 süüd mulle andeks anti. Sellidega ma
 sain wāgga sõbraks, se mo hukatus olli.
 Memmad mind wōtsid āarpārri kasa; seal
 õppisin wina wōtma: teised pakkusid mulle,
 minna neile. Mittokord lāksime joobnult,
 lauldes, teine teise naal kōio, ja esmaspāaw
 kullus puhkades. Ma seisin jo wina him-
 mo al, mo rahho ja rōmopāwad ollid
 lõppend, ma nāggin, et ma ennam meistri
 ja emmānda melest armas ei olnud. —
 Uhhel õsel, āarpārriist tulles, ma joobnust
 peast laulsin, õiskasin ja kiskendasin: wōeti
 mind kinni ja widi wahk; alla. Joobnult,
 nago ma olin, hakkasin soldatiga rido ja
 andsin temmale hobi. Ta ütles mulle: kōl
 sa sedda omma kätte saad! lāks kaebas
 üllemale. Ma wiskasin pōrrandale mahha
 ja jāin maggama; teine pāaw mind pek-
 seti kahhe mehhe wahhel, et hirm olli, sirs
 sadeti meistri jure. Sai temma kuulda,

mis mulle sündind, ütles: ei meie amme-
 tis nenda alwa wiisidega innimest ei peta;
 läks ja tõi, mis tal mulle weel olli maksta
 ja ütles: katsu, kust sa teise koha leiad.
 Ma läksin werkoasse, teiste sellidega Sum-
 malaga jätma: põlnud ennam sõbra hul-
 kas ollemas; need mind pilkasid ja naer-
 sid, mo südda sai täis. Teie kurratide tõ-
 se on, teie mulle wina pakkund ja minnusse
 se wina himmo saatnud; winast se keik
 tulnud! minna lähân ja poon ennast är-
 ra; mo hâbbi wägga suur, mo südda sei-
 sab hirmsa tiusatusse al. — Sellide hulkas
 olli se wanna Adamson, se tulli, andis
 mulle kât ja ütles: miks sa ennast tahhad
 ärrapua, jätta wina mahha, sinnust woib
 weel õige ja hea innimenne tulla; et sa
 kûl siit liännast asset ja tenistust ei leia:
 siin sind tuntakse, ja ei ükski lähâ jodikut
 omma tenistusse wõtma, agga ma-ilm on
 lai, ei tea, kus õnnepâwad sulle lodud. —
 Ma läksin kurwa melega maiast wälja.
 Gain ma allewisse, någgin et honet ebhi-
 tati; seäl ma istusin ühhe palgi otsa peäle
 ja mõtlesin need pâwad järrele, mis mõda
 läind, moistsin ärra, et se hâdda mulle
 wina lâbbi tulnud ja lubbasin ennesele:
 tedda mitte ennam wõtta. Saaksin ma
 ommeti tõõd, kus peäle mõtted heidan, et
 mo melest se kurwastus kauks. Tulli perre

mees, küssis: kedda sa siin otad, woi otsid sa tööd? parrem sa wöttad kirwe kätte, kui sa siin laisalt seisad; ma annan sulle rubla pãwas, kui sa õige tõteggia olled, sest sa woid süa, omma ihho katta, ja jääb sulle weel rahha ülle, kui moistad hoida.

S kidad ennast tiskeri tööd moistwad: siis ommeti kirwes ja peitel so kães kãiwad. Ma lubbasin teine pãaw tulla. —

Ollid sellid kũl winawõtjad, agga need tõteggiaid seãl ollid weel hopis hullemad. Igga õhto, kui tõ olli lõppend ja neile rahha sai kätte loetud, lãksid troppis kõrtsso; need hũüdsid mind ikka omma hulka ja kiitsid, mis lustilinne ello Hans Pranti jures, torropilli kõrtsus, on. Ma lãksin ommeti üksford sedda ello waatma. Saime kõrtsso, siis olli neil suur kissa ja kãrra lahti, keif heãled nago õhtlase hũüdsid: wina! wina! Kõrtsmik jooksis ja tõi õhhe poddeli teise jãrrele. Ma jãin otama mis ots selle asjale ja ellule ommeti on. Mulle pakkusid, ei minna wõtnud. Olli widdewik lãind, ja pimme tulli kätte, astus üks priif ja wilgas naene tupp ja kissendas: mis teie kurrati raibed siin omma kalli rahha selle sitta wina eest raiskate! naesed ja lapsed seiswad koddõ nãlgas, ei tea kust leiba ja kattet sada; lãks russikaga Waino Tõnno ninna alla, õttes; kassi sinna koer koio ja

aita omma naest, kedda sa joobnust peast
 wiggafeks peksnud; olleks sa mo mees,
 agga ma näitaksin sulle! mis sinno naene,
 se talleke, so huntiga saab tehtud! — Oh!
 se olli üks auwäärt naene, ta südda sai
 täis, kui ta sedda kurja näggi, ja laitis
 julgeste. — Jäge teie, lakkokoerad, mo
 pärrast seie: omma mehhe ma wiin koio!
 Wöttis mehhe käest kinni ja wiis uksest
 wälja. Mitto hulgast moistsid ärra, et naes
 sel õigus olli — lüksid ka.

Teine pääw, kui meie törähwas keif
 kous ollime, tulli keif hommiko aial Peter
 Lunt; teised küssisid ta käest, kus ta ni
 kaua olnud, et ta nüüd enam kui kaks
 ossa päwa maksust ei sa. Temma wastas,
 et ta sissekonnad küssendand, ta läind kõrtso,
 wötnud monned sutäied, ja jäänd seenna
 unnustesse; — wöttis kirwe ja lüks möda
 tellisid üllesse. Joobnust peast ei pannud
 tähhele, et temma agga kahhe tellingi laua
 peäl seisis, astus taggasi ja kukkus üle
 pea üle kaela kõrgelt mahha. Ta kae lu
 olli murdnud ja ihhus kaebas sure wallo
 ollema: teine pääw olli surnud. Ma ei
 tahtnud enam nende rahwa hulkas seista.
 Cain ka sannumed, et se armas praua,
 mis mul emma asfemel seisis, ärra olli
 surnud; ma nutsin selle kalli emma järrele.
 Omma melest seisin nüüd nago üksü siin

ma-ilmast. Kui tahtsin süddant rõmusta-
 da, tulletasin mele, kui armas temma mo
 wasto olnud! Kus sedda prauat ennam ei
 olnud, ei ma ennam tahtnud jada. — Ma
 läksin L.... linnas. Seal trahteri peäl, kus
 forteris seisin, luggesin ühhe awisi lehhest,
 et sullast ofsi, kes wenne, keelt ja saksa-
 keelt selgeste moistab. Ma läksin ennast
 pakkuma, ja se herra wöttis mind omma
 tenistusse. Meie seisime weel monne näd-
 dala paigal, siis läksime wõbrad maad wa-
 tama.

B.... linnas seisime pole aasta, seal
 mulle korjasin pea paljo tuttawaid. Kui
 herrat wälja palluti, ehk wõbraks, woi
 klubbi peäle läks, ütles mulle: sa woid ka
 minna omma aega wiitma, panne agga
 mükseid kinni ja olle õigel aial mind otamas.
 Ma läksin siis ka trahteri peäle; seal leid-
 usin ikka teisi jubba eest, need õppetasiid
 mind kaarta mängima. Meie hakkates
 mängisime weike hinna peäle, agga natto-
 ul kesse hawalt nad tõsisid hinda; siis üks ja
 olteine pakkus punsi, pallus meid ta käest
 wasto wõtta, ütles: se on woidetud rahha
 ja kautajattele tulleb sest rahhast taggasi
 otasjuda. Punsi sisse pannakse rummi, se
 illo on ka põllew wiin ja on kangem ja hopis
 kallim, kui meie wiin. Minno sisse jälle
 wiina himmo löi, minna piddin tedda agga

wõtma. — Ühhel õhtul olin sedda punsi monne klasi wõt nud; mulle pakkuti mänge, mis sure hinna peale pandi, ja õõldi: kui sul õrne, sa woid rikkaks mehheks sada. Joobnud polle meest egga moistust, siis ta surelinne ja julge. Ma ütlesin: tulle, wõn nika, katsume! Ma kautasin; tahtsin rahha taggasi woita, — nenda lãksid mo kãest sadda wiiskümmend rubla! Mis nüüd teha, mul polnud ennam hinge tagga, kui sadda rubla: neid ma kandsin ikka omma rinnataskus; ollid armsad! wiiskasin neid laua peale, nut olleks pea filmi tulnud. Südda sai tãis, ma sõimasin neid petti seks; nemmad aiasid mo peale: kudda sinna joobnud sigga tohhid sõimada! üks andis ühhe wommi, teine teise, nenda mind sadeti treppist alla. Wiiskümmend rubla olin lubband teisel pãwal maksta, agga kust wõtta? Se joobnud Pea andis mulle warsti kurja nou: ma piddin herra rahhast kawwalal wiisil wõtma, ja kui ma jälle rahha saan, taggasi pannema. Maia ees ma juhtusin herraga ühtlase kofko. Herra ütles mulle: sa piddand nattofesse wãgga kãua omma lustid; et se sulle agga teist. Forda ei sünni! nendasuggused sullased ei kõlba. Kõl herra wois tunda, et ma joobnud olin, ta ütles mulle, kui ma olin sapad wãljatomband, ühhe waljo heãlega:

minne maggama! — Ma heitsin ridis wodi ja maggasin. Hommiko warra tousin üles; ma ei woi teile dolda, mis kiusatusse al mo südda seisis! Se eilne mõtte, sallajalt herra rahha wotta, se mind pinatas. Minno õnneks se wina waim olli unnega kaddund, tärk Pea mulle targe ma mõtte satis, et mulle se mõtte tulli: herrale omma süüd ülesse tunnistada ja tedda palluda, et mulle laenaks ja mo palgast kinni peaks. Menda mo südda sai omma rahho kätte ja ma otasin, et herra ülestoufeks. Kui herra olli wodist tousnud, pallusin minna keigest süddamest andeks, ütlesin mis mul eissel päwal sündind ja mis kurja se wiin mulle jo warremalt teind, kuidas ma ta läbbi peksa saand, ja mo meister mind ammetist saatnud; lubbasin, et se wiinne ford on, et ma ennam wina tilka suhho ei wotta; pallusin herrat, et temma mulle wiiskümmend rubla laenaks, et ma omma wõlla maksaksin, sest et mul ennesel ennam ei olnud kui sadda rubla, ja ma aidetud saaksin, neist liderlikust rahwast lahti peaseda, kellega ma ei tahha ennam teggemist tehha; lubbasin tedda ausaste tenida, ni kaua kui wiinne toppikas tassutud, ja tedda, head herrat, truište tenida, olleks ello otsani. Herra andis rahha ja ütles: moistad sa nüüd, et

põllew wiin nouandja feige kurja tõle on? —
 Siin on üks ramat, sedda wi posti peäle.
 — Kui ma ramatoga posti peäle läksin,
 tuli üks tõld; hobboseid pillutasid, wiisid
 sure walloga tõlla wasto kaewo samba;
 selle pörrutamisse läbbi kutsar kullus pukki
 peält mahha ja pois takka. Minna hüppa-
 sin warsti ühhe hobbose pähhä kinni ja
 hüüdsin herrale, kes tõldas: katske kuidas
 teie wälja sate, ma hoian hobboseid. Herra
 hüppas tõllast wälja ja aitas prauat ulitsa
 peäle; se olli silmist walge nago linna ja
 minnestas herra kätte wahhel ärra; Siis
 tuli weel innimesi appi. Sai herra prau-
 at maiasse wiind, tuli kahjo waatma.
 Kutsari jallalu olli murtud ja küssendas
 Peat; pois küssi olli assemelt ärra. Sai
 pois kutsari jure, ütles ta: wata, sinna
 lakkokoer! eks ma teland sind wina wõt-
 mast; sinna kaännad omma wallo õigusse
 poolt, minna waene pean sinno sü läbbi
 ka wigga ja hädda näggema. Sai keif
 assi seätud, hüdis herra mind, wöttis tasko-
 ramatust kaks kümme wiis rubla, andis
 mulle ja tännas.

Kui ma loio tullin, räkisin herrale, mis
 õnnetus nendel sakstel olnud ja mis õn mul,
 et ma kaks kümme wiis rubla saand; pak-
 kusin need kaks kümme wiis rubla herrale
 ja lubbasin homme need teised kaks kümme

wiis rubla ka tua. Herra küssis: kust sa
 siis need tood? — Ma müün omma uri
 (kella) ärra; mul fergem urita seista, kui
 wõlga kanda. Herra ütles: jägo need kaks
 kümme wiis rubla, mis sa ausal wiisil
 ennesele tenind, so kätte, ja uur so tasko:
 ma kinkin sulle need wiiskümme rubla!
 Polnud palju püda, ma olleksin herra kae-
 la ümber kinni hakkand; oh! olleksin sedda
 tohtind, se olleks palju rahha wäärt ol-
 nud, agga se ei passind. Mitte selle rah-
 ha pärrast, mis ta andis, agga sellepärrast
 et temma üks wägga hea ja kallis mees
 olli. Ohto ma läksin omma wõlla maks-
 ma. Suppa astudes nägin mehhed ollid
 jubba kous, üks hulgast küssis: ollid sa
 omma wõlla toond? — Siin ta on! wis-
 kasin laua peäle: wõtko se, kellele tulleb
 maksta! — Teised mo ümber. Üks nendest
 ütles lahke sannaga: se on ommeti hea, et
 tulnud, et sa meid posse unnustand; tulle,
 wennike, jome nüüd mõne klaasi leppimis-
 wina; meie sind armastame ja olleme so
 sõbrad! Deine ütles: mis sa eile kütand,
 sedda sa tänna woidad! Ma wastasin:
 eilsest hõpidest sain ma arro kätte, mis sõ-
 brad teie ollete! wägga head sõbrad — selg
 sinnine ja taskud tühjad! ei minna wõtta
 enam wina, egga mängi kaarta. Jät-
 sind seisma, läksin wälja. Ükse ees tän-

nasin Jummalat, kes mind sest kurbast peäst-
 nud, ja pallusin, et ta mind eddespidi
 aitago wina eest hoida. Ma olin nenda
 õppind, et mul aeg iggaw olli; ma näg-
 gin, et mo herra aiawiteks ikka lugges;
 minna läksin ennesele ka ramatut toma;
 ma leidsin omma õnneks ühhe ramato,
 nimmi olli: „Wina kakk.“ Se kes ramato
 teind, selle kirjad seisawad ülle ma, ilma
 sure au ja kitusse sees. Rahjo et teie Saksa
 keelt ei moista, ma sedda teile loeksin. Seäl
 maias, kus meie ellasime, ellas ka üks king-
 sey, kellega ma tuttawaks sain, kui meie
 ukse ees seisime ja jutto aiasime. Sain
 ma ramato luggend, läksin temma werk-
 toasse. Meister omma sellidega teggi tööd
 ja ma luggesin. Üks nende sellide hulgast,
 sai ta selle ramato kuulnud, jättis wina
 mahha; meister mind ühhel õhtul tännas,
 ütles: ei teie ussu, mis head teie meile teind
 omma ramatoga: meie Karlson ei wõtta
 enam wina. — Mul ei olnud hõwõlipinki,
 egga olnud ka rumi; minna kaebasin selle
 meistritele, et mul aeg iggaw, sest et ma omma
 ammetit ei saand pruvida. Ta ütles: tulle,
 ma näitan sulle kingseppa tööd, seenna polle
 paljo rumi tarwis. Ma wõtsin sedda pak-
 kumist tännades wasto. Selle ammeti sain
 pea kätte; ma temmale mõine pari kingi
 teind, mis ta kiitnud. Müüd mul polnud

ennam iggaw. Kui herra kotto läks, ja mulle aega andis, siis läksin kingseppa juure, luggesin ehk õmblestin. Mo herra ühhe tohtrega tuttawaks saand; need nähti head sõbrad ollewad. Minno herra läks tedda waatma ja tulli ka temma tihti forrad meie herrat waatma, ja sedda parremat innimest ei woid ka olla. Temma tohtri ammetis ja moistmiseses olli nenda tark, et keik temma abbi otsisid. Mo päwad läksid kääst rahho ja rõmoga; agga kellel siin ma ilmas ikka rõmopäwad woiwad seista? Jmmenne peab ka moistma need kurwastusse päwad. Jummal kääst wasto wõtta ja waike süddamega sedda kannatada, mis meie peäle panneb. — Minna jäin sojatõbbesse haigeks. Kui ma haigeks jäin, näggin iggapäaw omma herrat. Päärast kääst mul agga tohter üksi. Sain ma parremaks, küsisin: kus mo herra, et ma omma armast herrat ei nä? Siis tohter mulle ütles, et ta ramato saand, mis tedda L... linna kutsund. Weel ta ütles, et herra selle korteri ja mo toido ühheks kuuks ette maksnud ja andis mulle wiiskümmend hõbbe rubla kätte, mis herra mulle ka kinkind. Mo nou olli tedda ülesotsida, agga tohter kelas ja ütles: kui ta sulle kirjotab, siis aeg minna; sa pollegi weel diete terve. — Kust ma siis tenistust leian, misga ma

ellan? Tohter küssis: üttele, kui õige ja otsekohhene mees, kas sa wina pruigid? — Ei minna wõtta enam wina. — Eks sa mitte sutait wõtta? — Mitte tilka! kui ka teie, et kül tohter ollete, mulle tedda pakkuksite. — Urra karda, et ma sulle tedda pakkun, minna wina tunnen, ja tean, et ta kihwt on. Keik need rohhud ja winad, mis pähhä touswad ja ihho järsko tugge wamaiks ja priskemaiks aiawad, sõwad ta rammo ja rikkuwad terwisse. Jodikud puawad selle rammo jälle kätte sada ja midda enam wõttawad, sedda rammotumaks pitka peäle nende ihho jääb ja nende terwis saab hukkatud. Lapsed, mis winawõtjad wannemad ilmase sünnitawad, on põddurad ja waewased, ja arro nende hulgast kaswawad tuggewad ja terwed innimesed. Loe kirjast, mis kolme saa aasta eest, ihho poolt, meie wannemad ollid, kes ei wina tunnud. On weel mitmes paikus nähha need raud-tradi-särgid ja need raud rided, mis selga pannid kui sõtta lüksid; nüüd häddaga neid ülestõstetakse; ja nemmad kääsid pääw otsa ja nädal otsa. Hobbo sid olleks weel leida, mis nendasugguse mehhe kannawad, agga innimeste hulgast neid ei polle enam, sest wina rammo on pitka peäle ihho rammust woito saand. Et meie film kül ei nä, agga kui innimesed

ei pöra, siis nad wimaks winaga omma
suggule sure kurja tewad.

Zummal olgo tännatud! jubba Ameri-
ka maal, Inglisii, Saksa ja Rootsi maal
innimeste silmad lahti läind, need wötnud
moista, mis paljo kurja wiin teeb! —
Need targad ja woihtlikud nende hulgast
löönd seltsi kokko, lubband teine teisele, selle
pöllewa wina hopis mahha jätta, mitte
tedda suhho wötta. Teised, mis tahhele
panniad, ollid näind, et nende Ma ja ello
hopis parremaks läind. Seäl polnud rido
egga taplust, tö olli nende keigefallim aia-
wite; ei nad jätnud teiseks päwaks, mis
sel päwal woiis teha, waid nad teggid
mitto tööd ette. Ei seäl fullund aega, et
sedda joobnud Peat unni jälle selletas. —
Oleks mul ennam aega, woiksin sulle pitka
jutto aiada sest kurjast, mis wiin teeb! Kui
ma jälle tullen, siis ütle, kas tahhad mo
jure tulla. — Gain ma terweks, läksin
tohtri tenistusse. Ta usutas mind weel
üksford, kas ma agga ei wina wötta. —
Saksamaal jubba winawötjattele tulleb
fitsas kätte; ükski ei tahha neid; neile pak-
kutakse pole hinna, ütlewad, winawötja
peäle ei woi lota, ja töle neid ka hea
melega ei woeta; ei se joua, ja tööst näh-
ha, mis Peaga ta tehtud; sellepárrast on
nenda paljo hulkujaid ja kerjajaid, mis en-

disel aial paljo polnud nähha. Minno her-
 ral olli maal üks suggulane, sedda kais
 aioti waatmas. Se pallund ennesele lou-
 neks woobraid, kelle hulkas üks kohtosaks
 ja ka selle kohha kirrik issand ollid. Ma
 seisin toli tagga, kuulsin, maia perremees
 ütles omma woobraste wasto: igga rikis
 nüüd põllend winast rägitakse ja kudda
 abbi leida et ta kauks; sest se kurri, mis ta
 teeb, on maramatta: kes sedda keik woib
 ülles arwata; se põllem wiin nago tulli,
 kiskus ikka emale, ja kus tedda agga tilgalt
 wasto woetakse, seäl ta kiskus laiemaks ja
 riksub innimesed hinge ja ello polest. Ütle-
 wad kül need, kes wõttawad: ei üks su-
 täis ei te kurja! Kui need ei woi sõlda,
 et temma ihhule head teeb, siis on parrem
 ja targem tedda mitte wõtta. Need joma
 mehhed on ka ühhe sutäiega peäle hakkand;
 kas need sedda ühhe sutäie peäle jätnud?
 Ei! Kes kurrati käre-rahha wõttab, on tem-
 ma omma! sest sutäie jure se ei jä. —
 Kohto-herra ja kirrik issand ütlesid: teil
 õigus! Kohto-herra ütles: ma ollen tähhele
 pannud, igga aasta tousewad need kurjad
 tööd suremaks: riid, wargad ja mõrtsukad-
 gi lähhawad ennamaks. Kui järrele katsu-
 da, siis touseb üllesse, et ennamiste ikka
 wiin neid kurja tele saatnud. Wina läb-
 bi maia warra saab pillutud; aeg kullub

jues ärra, ei korjata tõ läbbi; kel naene ja lapsed, jättab neid nalga, rahha kullu-
 tab wina eest ja kui ennam rahha ei olle,
 siis lähhäb wargussele ja katsub, kust kurja
 läbbi rahha saaks; sest nendasuggusele tõ
 ei lähhä ennam forda. Utlege, armas õp-
 petaja, kas mul õigus? minno tähhelepan-
 nes, innimesed nago waesemaks jäänd?
 Kirrik issand wastas: kui ma seie tulin,
 sest kolmkümmend aastad teed, siis meie
 kohhal olli se surem hull-joukad mehhed;
 ollidki mitmed rikkad hullas, õiete waest
 ehk kerjajat polnud ollemas. Ei need käind
 nenda waeste hilpudega nago nüüd: särgi
 wäel lapsed jookswad, kellel polle kuba,
 külma tule ja wihma wasto. — Eks teie,
 armas õppetaja, neid ei maenitse ja juh-
 hata, et need õige teie taggasi saaksid?
 — Mitme jutlusse läbbi minna neile an-
 nud moista, mis pattused nad on. Wiim-
 sel pühhapäwal minna tulletasin kirjast
 nende mele, et Jummal ühhe pu loond, ja
 keland: ärge teie temma marjast mekkige!
 Ma andsin neile moista, et se kelatud pu
 muud ei woi olla, kui se wiin, mis kurrat
 pakkub. Keigest süddamest ma neid pallu-
 sin wina mahhajätta. — Ta löi käed risti
 ja filmi tousis wessi: suurt armolist Jum-
 malat pallusin, et temma neid sest pattust
 peästaks! keik ollid wait ja nähha olli, et

iggaüks süddamest omma suurt Jummalat
 pallus.—Se maia-perremees tõstis sanna,
 ütles: lodame, et ka meie kohal innimeste
 meles ja süddames se hea willi hakkab id-
 danema. Mitmes rüüdis, kus innimeste kasso
 pütakse, sedda põllewat wina kautakse ja
 tedda wihkawad. Kirrik issand ütles: se
 suur Jummal hakkab abbi saatma, haka-
 tus on tehtud, ja ma lodan, et neid tar-
 gaid ja häid igga päwaga jure touseb, en-
 nam kui minno õppetused ja maenitse-
 minne joudnud.—Kolme ausa mehhe abbi,
 need löid teine teisega kät, et nad mitte
 ennam põllewat wina ei wõtta ja et nende
 maias tedda ennam polleks leida. Esmalt
 neid pilkati ja naerti; agga ei need targad
 sest fuland; se polnud nende melest ennam
 kui koera haukuminne; mitto nende pilka-
 jatte hulgast moistsid ärra, et neil teistel
 õigus olli ja et kasso nende poolt seisis,
 kes wina ei wõtnud: nende rided, nende
 toit olli parrem, wina eest ei fullund en-
 nam rahha! nende maias olli rahho ja
 rõõm! Alasta takka olli nähha, kes nende
 hulgas seisis, et keil parremaks temmal
 läind; kes põllewat wina ennam ei armas-
 tand, se hakkas omma maia armastama,
 temma eest murret kandma ja leiab seält
 omma kasso ja palga. Mul tulleb teile
 weel nimmetada; siin küllas on üks mees,

nimmega Puskar Hans; se mees paljo head teind. Kui ta ennast nende hulka pak-
kus, kes põllawat wina mahha jätnud, keif
naersid; sest ta olli se keige surem lakk-
koer. Ommeti need tedda omma hulka
wõtsid; sest head peab iggaühhele sowima
ja õige teie tedda juhhatama. Kui teised
tedda naersid, ütles ta: naerge kü!; woib
olla, et ma ülle mitme teie hulgast wima-
ks omma forra naeran! ma olin ennemuiste
üks õige ja murrelik mees, nisamma hea
nago teie, agga se põllow wiin mind al-
wema-ks teind kui lojus; minno waene
naene on mitto sadda ford nuttand; min-
no lapsed, nago mitmed teie hulgast, ka
hilpus ja paljalt känd! Eõteggemisse ja
murrekandmisse himmo olli mo seest kad-
dud; ma polnud õiete terwe egga haige;
halle wois olla mo peäle watades. Se
kurri, mis ma ollen teind, on mulle ras-
kaks koormaks hinge peäl. Jummal and-
ko mulle andeks ja aitago mind. Jummal
andko ka neile andeks, kes mulle wina
pakkund; se mind waewa sisse saatnud.
Igga ärrawandund olgo nüüd igga wina-
tilk, mis minno kele kastab.—

Se foggodus, mis põllow-wina kauta-
mist püdis, tousis igga päwaga suremaks;
ja aasta polnud läind, jo kasso olli sel-
geste tunda. Prassiminne õ aial, riid ja

taplus waikisid ärra nago wessi, mis tuul
ennam ei tõsta; sest wiin, se kurrati õhk,
jättis innimesse süddant rahhule; rahha
kullus maia kassuks. Bois ka julgemalt
waestele abbi pakkuda, sest sedda abbi ei
raifatud wina tarwis. Ei teie woi arwa-
ta, mis suurt kasso Puskar Hans teistele
saatnud! Sest päwast, kui temma lubband,
ei ta olle enam wina suhho wõtnud. Se
nimmi: Puskar Hans, temmalt kaddund.
Temma terwis läind parremaks, ta silmist
ja ihho poolt hopis priskem. Temma ki-
dab ka ennast iggaühhe wasto, mis õnnis
innimenne ta on sest aiast, et ta wina mah-
hajätanud; tännab suurt Jummalat, kes
temmale sedda mõttet saatnud ja wägge
annud, wina himmo woita. Ta ütles: essi-
teks mul olli kül raske, agga minna nago
õige mees seisin wasto; mul polnud muud
abbi, jooksin agga siis emale winast; nüüd
Jummal olgo tännatud, wiin mo melest
wastane, ei ma tedda enam falli. — Ma
ussun, et Hanso õppetus, kes isse wina
riffutusse al seisnud, hopis enam head
teind ja paljo enam õige tele taggast
saatnud ja parrandand, kui keif mo jut-
lusfed ja õppetusfed! — Sai kirrik issand
omma jutto lõppetand, siis maia herra
küssis tohtriit: Mis teie sest winast arwa-
te? teie, kui arst, peate tedda tundma? —

Miks minna ei tunne: surma-rohhi ta on, se on teada; winal kihwtiga ühhed märgid; ühhele sadab ühhe, teisele teistsuggu wigga, ka neile, kes wina arwaste wöttawad, temma teeb kurja; kes palju wöttab, rikkub warremalt omma terwisse, ja jookseb ussinaminne surma suhho. Ei winawõtjast ellades wanna ja terwet innimest ei tulle; ta rammo rikkunud. Range winawõtja ihho sees, kui saand pärrast surma lahti leikatud, leitud, et kops ja sissekond auka täis, nago ussist urbses närritud, ja et kóht polle surem kui russika surune, ei wötnud ennam toito wasto. Wange weel jodikutte lapsi tähhele: nende lapsed ennamiste weiked ja pöddurad; need waesed peawad wannematte pattud ka kandma; wannematte pattud nuhheldakse laste kätte, kolmandamast neljandamast põlwest sadik. — Se põllew wiin tõstab kül esmalt ihho rammo ja mele rõmo, agga wássimus ja uimane Pea ikka ta ots, moistus ja terwis, kui ka nattukesse, ikka kurja ja kahjo näind. — Kihwt ja wiin on üks, sedda ütlewad ja tunnistawad need feigetargemad tohtrid. Üinnades ja küllades woib nähha, mis kurjateggia se on, mitte ainumalt, et temma ihho rikkub, waid ka hinge. Innimesesed lähhawad laisemaks, waesemaks, wargaks ja teeb neist mõrtsukaid. Hullo & hone

ja tuht = hone seiswad mo wallitsusse al; poled wina läbbi ennamiste siina saand, Jummal hoidko wina eest! Sai tohter sedda õõlnud, tousid sõmalauast üllesse. Tohter pallus maia herrat, et pahhaks ei panne, temmal haiged liinäs, kedda weel enne maggamist tahtis nähha sada. Hobbosed tullid ukse ette, temma jättis keiki jummalaga ja meie põrasime linna taggasi. Kui meie male sõitsime, puhkäsime hobbosed; polet teel seisis kõrts; läksime herraga kõrtsso. Üks wannalane sant tulli herrat palluma, et ta temma wanna pimmeda waesele ommeti monned koppikad annaks; „ühhe silma peäl mul kae, teisega paljo ka ei selleta; sellepärrast lapsse juhhiks kasa wõtsin.“ Laps ütles: ma noppisin eidele willo, mis eit krasis. Tohter wõttis kottist rahha, pididi sandile andma; kõrtsmik kelas: ärge andke, temma raiskab sedda winaga; andke lapssele. Laps paljus wasto: ärge andke mulle, temma ksisub sedda wäggise mo kääst; ostke leiba, kõrtsmik müüb; andke mulle, ma wiin eidele, temma nälgas. Sai laps leiwa kätte, ütles sandile: kül sa naad isse tulla; lipsti uksest wälja ja jookstes foio pole. Sant hakkas kõrtsmikoga taplema, miks ta herrat keland. Kõrtsmik wastas: se on pat, sulle rahha anda, sa raiskad winaga ted-

Da ärra; kas sa polnud rikkas? Kus se
 nüüd on, mis sul olli? Silm peas, mis
 pimme, ka wina tõ! — Kui meie maalt
 liina taggasi läksime, puhhatas herra seal-
 sammo kõrtsus hobboseid; ma läksin herra-
 ga tuppä. Kõrtsmik rääkis herrale: olleksite
 kaks tundi warremalt tulnud, siin olli kolm
 mõrtsukast. Täna hommiko tullid kolm tõ-
 teggiat waeses rides, ühhe kuel polnud warru-
 kast, teisel paljas põlw paistis; need istusid
 seie mahha. Üks ütles nende teistele: panneme
 rahha kofko, ostame wina! Pannid rahha
 kofko; usutasid kül teine teist, mitte koppi-
 kat ärrasallata, wiimse anda, mis weel tas-
 kus. Said selle rahha eest kuus kortlit
 wina. Üks ütles: ei se liin ei kõlba, seal
 polle ükski, kes tõle wõttab! — Tulli üks
 hantwerki sell, se wõttis poddel õllut; sai
 puhhand, wõttis rahha-kotti, maksis ja
 läks omma teed. Nende kolme hulgast
 küsis üks: kas näggite, mis rahha sel
 mehhel kottis? Teine ütles: kas näggid, mis
 pitk uri-ket möda reit rippus! Kolmas üt-
 les: lähme omma teed, et meie ka ennesele
 rikkust korjame! Lääsid keif kolm omma
 teed. Polnud kahte tundi aega, astus üks
 pealisk tuppä ja ütles: siin tulleb kolm mõrt-
 sukast, kedda ma tee peal finni wõtnud.
 Ma tullin sõites, näggin, et kaks karmo-
 se pidid kous ollid, kolmas istus nattukes-

emal, su lahti, silmad finni minnemas.
 Minna hüppasin särantiga, mis mo kõr-
 was olli, wankest mahha, hakkasin tuf-
 kaja rinnast finni, ütlen: mis teie kurrati
 mõrtsukad siin tete? — Egga ma tedda sur-
 nuks löönd; se olli Kaarel San. — Sär-
 fant, wata ta järrele! Lääsin teiste kahhe
 jure; mis teie koerad siin riidlete? Üks was-
 tas: meie leidtime uri; nüüd mollemad
 tahhame sedda. Ma küssisin: olled sinna
 se Kaarel San, kes surnuks löönd? —
 Jah, herra, sest se uurgu mulle tulleb; tem-
 ma arwab, et ta nou annud, et temmal
 õigus, uri pärrida; moistke teie õigust! —
 Dotke! Kutsusin worimeest: tulle piitsaga,
 wõtta piitsa piu ja seu nende käd finni;
 sõida küllasse, to kõiet ja kaks meest, ma
 jään särantiga neid wahtima; olle ussin!
 — Said need kurjateggiad kõrtsõ ette, ma
 läksin neid waatma. Üllid need kolm, mis
 hommiko siin ühheskous wina ostsid; küs-
 sin: miiks teie se hantwerki selli tapsite?
 — Koobnust peast, olli wastus. —
 Üttelge, tohtri-herra! kas se polleks selge
 ja hea õigus, kui sedda nuhheldakse, kes
 omma mele ja moistusse rikkub, misga
 Jummal innimeste ja teiste lomade wah-
 hel wahhet teind; mis se keige surem and
 on, mis innimenne Jummalast saand? —
 Tohter wastas: woib küll olla, et sul õigus

on. Jättis jummalaga. Rõrtsmit ütles:
 ei teie mind ennam siit kõrtsust ei leia, ma
 katsun teistwiisi omma leiba kui wina mües.
 — Hobbofed ollid puhkand, meie lüksime
 sõites liinna. Monne päwa takka, minna
 näggin ulitsa peäl kaks herrat käiwad.
 Kui nende liggi sain, kuulsin neid meie
 Ma kelt rääkivad. Ei teie woi uskuda,
 mis melehea se on, kui wõdral maal om-
 ma Ma keele kuled! Ma astusin liggi ja
 ütlesin omma Ma keel: siin on weel üks
 kolmas, kes teie keelt moistab. Nad pan-
 nid immeks, agga nende meel nähti hea
 ollewad, omma Ma innimesse leida; ma
 kulasin, kus maias nad ellasid ja pallusin
 lubba, neid waatma tulla. Teisel hommi-
 kul läksin nende jure. Need herrad ollid
 reisimisse peäl. Ma pakkusin ennast nende
 jure tenistusse, sest se tohter pididi Inglis-
 male minnema; selle Inglisma keelt min-
 na ei moistnud, ja pallusin ennast lahti,
 et ma temmale kasuks ei woind olla.
 Temma lastis mind lahti, andis mulle
 tähte: et temma mo tenistussega rah-
 hul olnud; ülle selle kinkis weel kolm tu-
 katit. Minna tännasin tedda keigest süd-
 damest; sest ta olli üks wägga hea inni-
 menne. Kui temma näggi, et mul halle
 olli tedda mahhajättes, wöttis mo kae ja
 ütles: ei südda, mis õige on, ei te inni-

meste wahhel wahhet. Söbrad meie olles me, armastus ja söbrus seisko meil teine teise wasto. Jummal sind hoidko õigel teel, mo armas Willem! — Sest korrast, et ma omma Ma kele kuulsin, polnud mo südda ennam rahhul, ma tahtsin omma maad, omma rahwast jälle nähha sada, kellest ni kangel olin. Minna olleksin jalla tulnud; sest rahha mul ei olnud; se üks herra, kes aasta pärrast lotis koddoo olla, wöttis mind omma tenistusse. Sellega minna mitmes sures linnas käind.

Müüd, wennad, minna jälle teie hul-
 kas! Jummal olgo tännatud! Tahhate
 minno reisimissest ka suurt kasso nähha,
 siis wõtke sedda head kuulda, mis mo süd-
 da teile sowib. Hakkagem ka, kui Saksa-
 maal ja teistes maades, sedda kurjateggiat
 wina mahhajätma, lõgem teine teisega kät,
 ja lubbagem mitte ennam tedda wõtta, eg-
 ga pakkuda. — Kuuldi ütlewad: „lõme kät!“
 Siim ütles Söödro Hansule, kellega ikka
 weiked riud olnud: üks meie siis ka ei woi
 kät lüa! Lõid kät; ja need, kes enne sedda
 teine teist ei sallind, ollid, sest tunnist head
 söbrad. Winatilk tulli ka, pakkus kät:
 keik naersid. — Mis teie naerate? kas teie
 polle kuulnud, et Puskar Hans pörand,
 siis ma woin ka pörata. Kes mind joob-
 nult näab, wõtko mo punnane päits-

mullifas, se ainumas warra, mis mul on;
 minna tahhan ka, nago Hans, omma lig-
 gimest õige tele sata; ma tunnen sedda
 kurjateggiat, kes mind rikkund. Keif löid
 temmaga kät.

Kõrtsmik küssis sure healega: kas teie
 siis foggoni ennam ei tahha wina wõtta?
 Hüti wasto: „ei tahha!“ — Mis paggan!
 siis mul tulleb wina poddelit wasto seina
 wissata? Keif küssendasid: „wiska! wiska!
 wiska!“ —



Maasab 25 fopp. walmis positud.



